A jogalkotás aktuális feladatai az integrációs folyamatban, a korrupció visszaszorításában és a hatékony igazságszolgáltatásban

Dr. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter beszéde 2001. június 11-én, a Kriminalexpon

Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Köszöntöm Önöket és köszönöm a meghívást.

Ma két dologról szeretnék szólni.

Két olyan kockázatról, amely valamennyi demokrácia számára kihívást jelent.

Az egyik a korrupció, **a másik** az informatikai bűnözés.

Mindkettő olyan kockázat, amely mára szükségessé tette a nemzetközi együttműködést, és egyértelművé tette a szükséges intézkedéseket.

2001. május 28-31. között a világ országai Hágában tartották a II. Korrupcióelleni Globális Fórumot.

Két évvel ezelőtt épp a Kriminálexpo idején írtam alá egy Együttműködési Megállapodást Pino Arlacchi úrral, az ENSZ főtitkárhelyettesével.

A Megállapodás biztosította a keretet ahhoz, hogy egy széles körű közvélemény-kutatásra lehessen támaszkodni.

A közvélemény-kutatás eredménye közismert (az interneten is), mintahogy közismert a kormányzat korrrupcióellenes stratégiáját megalapozó kormányhatározat is.

Magyarország delegációja tehát már biztos helyzetismeret, és pontos cselekvési program birtokában vehetett részt a hágai fórumon.

A hágai világfórumon résztvevő 143 állam képviselői zárónyilatkozatot fogadtak el, melynek lényeges pontjait szeretném Önökkel is megismertetni.

A világfórum célja az volt, hogy kialakítsa a korrupcióval szembeni egységes nemzetközi fellépés alapjául szolgáló közös álláspontot.

A Fórum miniszteri szintű tanácskozását az országok szakértőinek eszmecseréje előzte meg. **Közel 1400 fő volt a résztvevők száma.**

A szakértői tanácskozások öt témakörben zajlottak.

Megtárgyalták
- az integritás és kormányzás kapcsolatát,
- a jogszabályok végrehajtásának ügyeit,
- a vámhatóságok tevékenységét,
- a korrupció jelenségének sajátosságait, és hatását az egyes országok fejlettségére,
- valamint a kormányzatot és az üzleti életet érintő korrupció természetét.

Mindez arra figyelemmel történt, hogy melyek a legjobb eszközök, utak a korrupció megfékezéséhez. A tanácskozás eredményeként a résztvevők Zárónyilatkozatot fogadtak el.

A Zárónyilatkozat egyértelművé teszi, hogy az országok elszántak a közös fellépés iránt.

A korrupció
- megbéníthatja a kormányok működését,
- lerombolhatja és megkérdőjelezheti a közintézmények és magántársaságok hitelességét,
- korlátozhatja az emberi jogok maradéktalan érvényesülését,
- és így aláássa a társadalmak demokratikus működését és kiegyensúlyozott fejlődését.

A Zárónyilatkozat a korrupció elleni közös fellépés legfontosabb területeként említi a köztisztviselők vesztegetéssel szembeni védettségének megteremtését,
- a politikai pártok finanszírozásának átláthatóvá tételét,
- valamint a magánszektorban jelenlévő korrupció elleni jogi fellépést.

Kiemelkedő feladatként jelentkezik az igazságszolgáltatás hatékonyságának fejlesztése is.

E célok elérése érdekében a résztvevők a következőkben állapodtak meg:

1. A kormányzás és közigazgatás valamennyi szintjére kiterjedő teljes körű átláthatóság feltételeinek megteremtése.

A politikai pártok finanszírozásának és a választási kampány pénzügyi hátterének átláthatóvá és ellenőrizhetővé tétele.

Pártatlan és szakmai közigazgatási rendszer kiépítése, szakmai érdemeken alapuló előmeneteli rend biztosítása a köztisztviselők részére, megfelelő felvételi rendszer és etikai kódex kidolgozása a közigazgatásban foglalkoztatottak számára.

A magánszektorral kapcsolatos, a közigazgatási szférát érintő korrupciós cselekmények visszaszorítását és megelőzését elősegítő szabályozás megalkotása.

Ezen célkitűzések megvalósítása érdekében kiemelt fontosságot tanúsítottak az államok képviselői

- a kormányzat,
- a média,
- a társadalom és a magánszektor szoros együttműködésének.

2. Az egyes országok büntetőjogi szabályozásában a korrupciós cselekmények valamennyi formájának büntetendővé nyilvánítása.

Megfelelő személyi, pénzügyi, szervezeti és tárgyi feltételek biztosítása a nyomozó hatóságok és igazságszolgáltatási szervek részére a korrupciós bűncselekmények felderítése és széles körű szankcionálása érdekében.

3. A hatékony nemzetközi együttműködést lehetővé tevő szabályozás kialakítása.

A korrupció elleni küzdelemre vonatkozó nemzeti és nemzetközi stratégiák, intézkedések és tapasztalatok cseréje.

A korrupció elleni küzdelemben részt vállaló társadalmi szervezetek kormányzati támogatása.

Az igazságügyi szervezetek nemzetközi együttműködésének és egymás közötti jogsegélyének elősegítése.

A korrupciós cselekményekből származó pénzösszegek és vagyoni javak felderítésével és elvonásával összefüggő szoros nemzetközi együttműködés.

4. Egy, a korrupció elleni intézkedések összehangolását segítő nemzetközi monitoring-rendszer létrehozása.

A nemzeti, regionális és régiók közötti monitoring rendszer kiépítésének támogatása.

Az államok képviselői egyetértettek abban, **hogy létre kell hozni az ENSZ keretében** egy, a korrupció elleni nemzetközi fellépésre vonatkozó szabályokat átfogó jelleggel rendező Egyezményt.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Érdemes összevetni a magyar Kormány idén márciusban megjelent határozatát a hágai Zárónyilatkozat tartalmával.

Mi itthon nem tévesztettünk hangsúlyt, amikor a hazai teendőket megfogalmaztuk.

Mondanivalóm végén még visszatérek arra, hogy hol tart e téren a megvalósítás.

Előadásomban most egy másik, ám nem kevésbé fontos, és az utóbbi években jelentkező kockázatra **szeretném a figyelmüket erőteljesen ráirányítani.**

Az információs társadalom kialakulásával együttjáró számítógépes bűnözésről van szó.

A szabadságvágyunk és kényelemszeretetünk feltételeinek megteremtésével egyidejűleg a visszaélések lehetősége is kialakult.

Ám nem válhatunk a saját szabadságvágyunk és kényelemszeretetünk áldozatává.

Napjainkban mind külföldön, mind itthon egyre nagyobb az informatikai bűnözés arcátlansága.

A szervezett bűnözés rögtön felismerte, hogy a határon átnyúló céljai elérésének egyik legfontosabb eszköze a számítógép és a világháló.

A mindeddig nem látott nagyságú és sebességű adatáramlást, kommunikációt lehetővé tevő Internet napjainkra az ellenőrizhetetlen pénzmozgások, így a pénzmosás fő színterévé vált.

A kockázat abban áll, hogy a jövőben már nemcsak mennyiségbeli, hanem minőségbeli változásnak is tanúi, szenvedői lehetünk. Ez pedig előrevetíti az informatikai bűncselekmények kialakult fogalmiságának, rendszerének megváltozását is.

Már nem a számítógép, mint eszköz a bűncselekmény központi eleme, hanem sokkal inkább maga az informatikai rendszer, illetőleg a benne tárolt adatok válnak a visszaélések célpontjaivá.

Az így megszerzett információ lesz a bűncselekmények tárgya.

Ezzel egyidejűleg, a világhálón lebonyolított pénzmosás mellett az informatikai terrorizmus és a közintézmények elleni számítógépes krekker támadások is a nemzetközi bűnözés új és rohamosan fejlődő területét jelentik majd.

Az Európa Tanács az ügy fontosságát felismerve 1997-ben létrehozta a Számítógépes Bűnözéssel Foglalkozó Szakértői Bizottságot. A Bizottság felhatalmazást kapott egy, az informatikai bűnözéssel kapcsolatos nemzetközi egyezmény kidolgozására.

A fontosságot jelzi, hogy a Bizottság munkájában nemcsak az Európa Tanácsi tagállamok vettek részt, hanem aktív szerepet játszott az Egyesült Államok, Japán és Kanada is. Emellett a Bizottság munkájában a nemzetközi szervezetek és képviselői is részt vettek.

A Számítógépes bűnözéssel kapcsolatos Egyezmény kidolgozásába hazánk is bekapcsolódott.

A Szakértői Bizottság Strasbourgban 2000. december 11-15. közötti ülésén, melyen magyar részről az igazságügyi tárca képviselője vett részt, jóváhagyta az Egyezmény tervezetét.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 2001. április 23-25. közötti ülésén határozott az Egyezménytervezet szövegének elfogadásáról.

A Miniszteri Bizottság 2001. szeptember 17-21. között fog dönteni az Egyezmény elfogadásáról, és egyben határozni fog az aláírási konferencia megrendezésének helyéről és időpontjáról.

Az Egyezmény jelentősége abban áll, hogy az informatikai bűnözésről igen széles körű és átfogó szabályozást tartalmaz, amely kiterjed a konkrét büntető anyagi és eljárásjogi rendelkezések mellett, a nemzetközi együttműködés jogintézményeire is.

Az Egyezmény előremutató jellegű megoldásokat tartalmaz a nemzet-

közi jogsegély kapcsán. A hatékony bűnüldözés érdekében a közvetlen joghatóság-gyakorlás vonatkozásában olyan áttörést hoz, melyre a korábbi nemzetközi egyezményekben nem volt példa.

Az Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyve várhatóan tartalmazni fog a világhálón terjedő diszkriminatív tartalmú közléseket, információkat bűncselekménnyé nyilvánító rendelkezést is.

Magyar részről támogatjuk az informatikai rendszerekben és az Interneten terjesztett faji, nemi és más jellegű hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló rendelkezés megalkotását.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az imént említett nemzetközi törekvések bemutatásával az volt a célom, hogy mindez minél korábban közismert legyen itthon is.

Ezek után kérem engedjék meg, hogy pár szót szóljak az e témákhoz kapcsolódó hazai jogalkotásról, és ezen belül az igazságügyi tárca szerepéről.

A Kormány 2001. márciusban fogadta el a korrupcióval szembeni kormányzati stratégiáról szóló határozatát.

A 27 pontból álló intézkedés-csomag átfogó jelleggel határozza meg a korrupció elleni fellépéssel összefüggő kormányzati feladatokat. Részletesen meghatározza

- a jogalkotási feladatokat,
- a közintézmények működését érintő teendőket,
- a büntetőjogi természetű intézkedéseket,
- és a civil társadalom tájékoztatását, tájékozódását elősegítő intézkedéseket.

A feladatok végrehajtását az igazságügyi tárca felügyeli és koordinálja.

A kormányhatározatnak lényegesebb rendelkezéseit szeretném Önökkel röviden ismertetni.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A közvélemény-kutatás eredményei azt mutatták, hogy a magyar társadalomban a korrupciós kockázatok **egy része** a múltból hozott, a gazdaságitársadalmi átalakulást kísérő visszaélésekből fakad, **más része** pedig egyes közintézmények működésének integritásával függ össze.

Komoly tanulság, hogy az 1990-ben történt rendszerváltozáskor már folyt a gazdasági élet szabályozatlan, spontán privatizációja.

Komoly tanulság, hogy a demokratikus átalakulás, a határok megnyitása együttjárt a bűnözés ugrásszerű növekedésével, megjelent a szervezett bűnözés.

Komoly tanulság, hogy a társadalmi átalakulás időszakában

meggyengültek a hétköznapok erkölcsi alapjai.

Mára túljutottunk mindezen. A privatizáció folyamata lezárult. A vissza-

élésekkel szemben határozott intézkedéseket tettünk.

A bűnözés növekedése nemcsak megállt, hanem nagyságrenddel visszaesett.

Még ebben az évben a Parlament elé terjesztjük **a lobbizás szabályozásáról szóló törvényt.**

Ez a törvény – talán Európában egyedülállóan – rendezi a jogalkotási döntések meghozatala körüli viszonyokat.

Megreformáljuk a pártfinanszírozás rendszerét, annak érdekében, hogy kiszűrjük a tisztázatlan, illetve bizonytalan eredetű támogatások politikai életben való megjelenését.

Ez a politikai élet integritásának megóvása végett fontos.

Pontosítjuk a közbeszerzési törvényt, annak érdekében, hogy verseny és a költségvetés szempontjai megfelelő egyensúlyban tudjanak érvényesülni.

Részletes és a köztisztviselők, parlamenti képviselők egészére kiterjedő vagyonnyilatkozati kötelezettséget írunk elő.

Ennek fontos eleme a köznyilvánosság, amely a parlamenti képviselők vonatkozásában 2001 januárja óta már meg is valósult.

A Parlament elfogadta azt a törvényt, amely a köztisztviselők ösztönző rendszerének új, a jelenleginél jóval előnyösebb módját vezeti be.

Mindezek az állami intézmények integritása érdekében szükséges.

A büntetőjogi területen három fontos változás történik.

Egyrészt, összhangban a nemzetközi elvárásokkal, törvény fog rendelkezni a jogi személyek büntetőjogi szankcionálhatóságáról.

Másrészt a korrupció, a vesztegetés szankcióit megszigorítjuk.

Harmadrészt pedig egy bűnüldöző szervezet hatáskörébe vonjuk a korrupciós ügyek felderítését.

Ezenkívül

- a polgárok számára internetes úton tájékoztatást adunk az intézkedésekről,
- az iskolai nevelés részévé tesszük a korrupcióval szembeni magatartásformák oktatását.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Csak a legfontosabb ügyekről beszéltem.

Amiről beszéltem, azok ma már nem tervek, hanem elindított jogalkotási és más cselekvési folyamatok Magyarországon.

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a nemzeti törekvések nemzetközi együttműködés nélkül erőtlenek.

Ezért tartom fontosnak a már említett Hágai Fórumot.

Beszéltem a Zárónyilatkozatról.

Magyarország könnyű helyzetben van, mert az e dokumentumban megfogalmazott kívánalmak, törekvések jó-

részt itthon már konkrét cselekvésekben testesülnek meg.

Az ENSZ az utóbbi évtizedben két nagy jelentőségű Egyezményt hozott.

Az 1988-as bécsi kábítószer-egyezményre és a 2000. évi palermói maffia egyezményre gondolok.

Számomra mindkét említett Egyezmény azt jelentette, hogy a nemzeti szabályozásunk komoly hátteret kapott.

Hiszem, hogy egy korrupcióelleni ENSZ-egyezmény kidolgozásának valóban eljött az ideje.

Egyetértünk ezzel a szándékkal, és Magyarország tevékenyen részt fog vállalni a megvalósításban.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Visszatérve befejezésül – az informatikai bűnözés elleni fellépés területén az igazságügyi tárca a következő feladatokat végezte el.

A tárcánál megkezdődött a magyar joganyag módosítandó szabályainak áttekintése.

A hatályos jogi szabályozás ma nincs teljesen felkészülve az informatika területén történő visszaélések széleskörű pönalizálására.

Megkezdődött a Számítógépes Bűnözésről szóló Egyezmény rendelkezéseivel összhangban álló normaanyag kidolgozása.

A cél az, hogy az Egyezmény elfogadásának időpontjára Magyarország jogszabályai, a kidolgozásában részt vett Európa Tanácsi tagállamok sorában az elsők között, teljes mértékben összhangban legyenek az Egyezmény rendelkezéseivel.

Az Egyezmény kidolgozásával egyidejűleg alakult ki az az elképzelés, hogy az Európa Tanács 2000. őszi felkérésére az idén Magyarországon tartandó, az informatikai bűnözéssel foglalkozó nemzetközi jogi konferencia egyúttal az Egyezmény aláírási konferenciája legyen. E szándék megvalósulása esetén az Európa Tanács történetében ez lenne az első „Budapesti Egyezmény".

Örömmel jelenthetem be Önöknek, hogy az aláírási konferencia Magyarországon történő megrendezését az Európa Tanács Főtitkára is támogatja, aki éppen a konferencia időpontjában – 2001. november 21-22. között – kíván látogatást tenni hazánkban.

Az esemény az aktualitása és jövőbe mutató jellege, valamint az informatikai bűnözés elleni fellépésnek az Európai Unió jogi és politikai célkitűzései közötti kiemelt szerepe miatt jelentős nemzetközi érdeklődésre tart számot.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Próbáltam olyan módon tájékoztatni Önöket, hogy az általam fontosnak és időszerűségük miatt kiemelt két terület szempontjából érezhető legyen mind a nemzetközi, mind a hazai törekvések lényeges irányait és összhangját.

Ne feledjük, hogy akár az ENSZ, akár az Európa Tanács által felkarolt ügyeket is vesszük, számunkra az Európai Unió az, amely a közeljövőben a nemzetközi együttműködés leghatékonyabb keretét fogja adni.

Ezért fontos, hogy felkészülten várjuk be a csatlakozás időpontját. Ezért fontos, hogy tevékenyen, kezdeményezően vállaljunk szerepet a nemzetközi ügyekben.

Európa ma már nemcsak számít, hanem figyel is ránk.

Köszönöm, hogy meghallgattak.